

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 676/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Ivanom Husárom, advokátom, Vojenská 14, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania 384,08 eur a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 676/2022-12 z 8. decembra 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

(ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). V časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia uvedených práv uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11Co/348/2018 z 19. decembra 2019, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V konaní vedenom na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 34C/40/2017 sa žalobca domáhal voči sťažovateľke ako žalovanej zaplata 3 450 eur s príslušenstvom z dôvodu, že na základe telefonickej objednávky sťažovateľky uskutočnil autobusovú prepravu pre fanúšikov fun klubu HC Košice do mesta Freiburg vo Švajčiarsku. Sťažovateľka uviedla, že sa zájazdu nezúčastnila a objednávku urobila v rámci svojich voľnočasových aktivít ako členka fun klubu HC Košice. Objednávku realizovala len preto, že z predchádzajúcich zájazdov mala telefonický kontakt na žalobcu, ktorý prepravu členov fun klubu HC Košice už aj v minulosti realizoval. Hokejový klub HC Košice pritom vždy náklady na prepravu fanúšikov až do okamihu tohto zájazdu na základe ústnej dohody s členmi svojho fun klubu uhradil. Sťažovateľka tak konala v dobrej viere, že tomu tak bude aj v prípade tohto zájazdu. Hokejový klub HC Košice ale náklady za prepravu po jej realizácii odmietol uhradiť, a žalobca preto zažaloval sťažovateľku ako osobu, ktorá si u neho prepravu telefonicky objednala.

3. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie č. k. 34C/40/2017-40 zo 14. júna 2018 zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi 3 450 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 25. októbra 2016 do zaplata a žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Proti uvedenému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie z dôvodu, že podľa jej názoru neboli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, pretože ide o spotrebiteľský spor.

5. Napadnutým uznesením krajského súdu bolo odvolanie sťažovateľky odmietnuté. Podľa názoru krajského súdu nejde v prejednávanej veci o spor spotrebiteľský, pretože predmetom konania je nárok na náhradu škody, ktorá mala byť žalobcovi spôsobená konaním žalovanej.

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie okrem iného z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Z hľadiska právnej argumentácie poukazovala na to, že spotrebiteľom podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Zo skutkových okolností prípadu je podľa nej nepochybné, že nekonala pri objednávke zájazdu v súvislosti s výkonom obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, teda mala postavenie spotrebiteľa. Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní došlo k vydaniu rozsudku pre zmeškanie a vydanie takéhoto rozsudku v spotrebiteľskom spore nie je možné, došlo podľa sťažovateľky nesprávnym procesným postupom k tomu, že súd jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté. Podľa najvyššieho súdu vzťah medzi žalobcom a sťažovateľkou ako žalovanou nebol vzťahom

medzi dodávateľom a spotrebiteľom, keďže neuzavreli spotrebiteľskú zmluvu, t. j. zmluvu o zájazde, ako tvrdila sťažovateľka, preto nemožno predmetný spor považovať za spor spotrebiteľský, v ktorom by bolo vylúčené pri splnení zákonných podmienok rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalovanej.

III.

Argumentácia sťažovateľky

8. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľka vytkla, že sa s jej argumentáciou vysporiadal iba tak, že žiadnu zmluvu o zájazde neuzavrela, a preto nejde o spotrebiteľský spor. Z odôvodnenia predmetného uznesenia však nemožno zistiť, či aj podľa názoru najvyššieho súdu išlo o konanie o náhradu škody, keďže sa nijako nevysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľky, že nejde o spor o náhradu škody. Tiež nie je zrejmé, na základe akých úvah dospel najvyšší súd k záveru, že nedošlo k uzavretiu zmluvy o zájazde. Ak týmto dôvodom má byť neúčast' sťažovateľky na zájazde, ide o názor svojvoľný, pretože to, či ide o spotrebiteľský spor, nemôže závisieť od toho, či sa sťažovateľka zájazdu zúčastnila. Z napadnutého uznesenia tak nevyplýva, ako najvyšší súd právne posúdil nesporný skutkový stav. Bez toho ale nemožno posúdiť ani to, či ide o spotrebiteľský spor. Odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu je podľa sťažovateľky svojvoľné, nepresvedčivé a neposkytujúce odpovede na základné otázky.

IV.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd odkázal na vyjadrenie predsedníčky príslušného senátu občianskoprávneho kolégia, z ktorého vyplýva, že dovolací súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal všetkými dôvodmi prípustnosti, ktoré dovolateľka označila, a rozhodol v súlade so svojou ustálenou praxou.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

IV.3. Replika sťažovateľky:

11. Podľa sťažovateľky sa najvyšší súd k podstate ústavnej sťažnosti nijako vecne nevyjadril. Uvádzanie identických skutočností sťažovateľkou je podľa nej objektívne pochopiteľné, pretože odvolací súd ale najmä dovolací súd jej neposkytli odpovede na základné právne otázky nevyhnutné pre posúdenie prejednávaneho prípadu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

14. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

15. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

16. Uvedené zásady týkajúce sa odôvodnenia súdneho rozhodnutia a vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie.

17. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, sťažnostnou argumentáciou, ako aj obsahom vyjadrenia najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti a replikou sťažovateľky k tomuto vyjadreniu sústredil svoju pozornosť na posúdenie možnosti porušenia základných práv sťažovateľky v súvislosti s nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

18. Podstatou dovolacej argumentácie sťažovateľky bola námietka nesprávneho procesného postupu, pretože v jej veci bolo rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie napriek tomu, že podľa nej ide o spotrebiteľskú vec a podľa § 299 ods. 1 CSP ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie sa nepoužijú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa.

19. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení stotožnil so záverom súdov nižšej inštancie, že daný spor nemal charakter spotrebiteľského sporu, a iba stroho uviedol, že sťažovateľka žiadnu zmluvu o zájazde (teda spotrebiteľskú zmluvu), ktorého by sa osobne zúčastnila, so žalobcom neuzavrela.

20. Z napadnutého uznesenia tak nie je zrejmé, na základe akých úvah dospel najvyšší súd k záveru, že nedošlo k uzavretiu zmluvy o zájazde. Neúčast' sťažovateľky na zájazde ešte neznamená, že nemôže ísť v danom prípade o spotrebiteľský spor. Z napadnutého uznesenia tiež vôbec nevyplýva, ako najvyšší súd právne posúdil nesporný skutkový stav, bez čoho nemožno posúdiť ani to, či ide o spotrebiteľský spor. Nie je zrejmé, či aj podľa názoru najvyššieho súdu išlo o konanie o náhradu škody, keďže sa nijako nevysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľky, že o spor o náhradu škody nejde, prípadne či podľa neho nejde o konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia. Najvyšší súd nevyvrátil dostatočne adresnou protiargumentáciou dôvody produkované sťažovateľkou v jej dovolaní, v rámci ktorých nielen citovala, ale aj argumentovala v prospech záveru o uplatniteľnosti konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 52 ods. 3 a 4) o pojmovom vymedzení dodávateľa a spotrebiteľa na skutkové okolnosti jej prípadu. Rovnako sa zaoberala definíciou kategórie „*spor súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou*“ podľa § 290 CSP a dôvodila, že i žaloba vo veci nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia či vo veci náhrady škody, ak súvisí so spotrebiteľskou zmluvou, zakladá spotrebiteľský spor.

21. Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd nedal odpovede na otázky pre rozhodnutie formou kontumácie podstatné, a tým nedostatočne objasnil právny základ svojho rozhodnutia. Preto napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné a z pohľadu ústavného prieskumu zjavne neodôvodnené.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľky, ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

24. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

25. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

26. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie sťažovateľky znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnat' s jeho obsahom a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

VI.

Trovy konania

27. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

28. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania 384,08 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 181,17 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,87 eur. Náhradu za ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľky z 3. februára 2023, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože obsah uvedeného podania nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

29. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu